

MAGATARTÁS AKNAVESZÉLYES TERÜLETEN

Dr. Haralyi László mk. alezredes, egyetemi adjunktus
HM Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem

"A" Aknaveszély és annak felismerése

1./ Az ENSZ megfigyelői, békefenntartói és béketeremtői feladatokat ellátó személyek korábbi háború vagy polgárháború sújtotta területen tevékenykednek. E területeken - a végrehajtott vagy folyamatban lévő akna - és lőszermentesítés ellenére - aknák és fel nem robbant lőszeres sűrűn előfordulnak, előfordulhatnak.

Fokozza a veszélyt, hogy e háborús felek az aknákat, aknamezőket rendszerint minden feljegyzés, vázlat (törzskönyv) nélkül, az esetek többségében a különböző ismert szabályzatokban leírt módtól eltérően telepítették, így saját maguk sem képesek a megbízható mentesítésre.

Aknákat, aknamezőket nem csak a fegyveres harc körzetében, a tereppel és a tűzrendszerrel összehangoltan, az állások védelmére és a terepakadályok közötti járható terep, utak és átkelőhelyek lezárására telepítették. Aknákat telepítettek az állások körüli és az ezekhez vezető utak menti fasorokban, bokros területeken, valamint a dezertálás megakadályozására saját állásaik mögé is. Ugyancsak aknákkal zárták le a településekre, az ellenfél (feltételezett) tartózkodási helyére vezető utakat, ösvényeket, aknákkal zártak körül kisebb falvakat, tanyákat.

Aknákat hagytak vissza elhagyott állásokban, táborhelyeken, épületekben, harci eszközökben és azok közelében.

Az aknákat a heves zápor, zivatar vagy hóolvadás, áradás következtében lezúduló víz - főleg hegyes körzetekben - a már mentesített területre, utakra sodorhatja, így azok váratlanul is felbukkanhatnak. Homokos területen hasonló hatású lehet az erős szél.

Az esetleg ujjszerveződött fegyveres bandák, fanatikus egyének a már mentesített, vagy a volt szembeálló felek által már megjelölt aknásított területeken, az azok közötti aknamentes sávokban telepíthetnek egyes aknákat, aknacsoportokat, aknacsapdákat (meglepő aknákat).

Ez utóbbi tevékenység jelentheti (jelenti) a legnagyobb veszélyt a megfigyelői, békefenntartói és béketeremtői feladatokat ellátó erők számára.

2./ Az aknatelepítési módok, módszerek közül -- függetlenül az alkalmazott aknák típusától - néhány jellemző módszer:

- Felhasználták a gyalogság elleni aknákat a harckocsiaknak biztosítására. A botlórótos aknatelepítés és a harckocsiakhoz kapcsolt gyalogság elleni aknák alkalmazása általános. Gyakran alkalmazták a meglepőaknákat is (alább részletesen) és a harckocsiaknak felszedés ellen biztosították.

- A harckocsi elleni aknák telepítésének gyakori módszere az aknák egymás tetejére telepítése. A talajba két akna telepítéséhez elegendő mély gödröt ástak. Az első aknát behelyezték és élesítették, majd földréteggel, szeméttel borították. Erre helyezték a második aknát és élesítése után álcázták. Ez a telepítési módszer különösen veszélyes lehet, mivel az első akna hatástalanítása hamis biztonságérzetet alakíthat ki, ha a tűzszerészek nincsenek tudatában a lehetséges második aknának és azt a földben hagyják. Az "aknamentesített" úton haladó gépjármű, vagy katona a "biztonságos" területen robbanhat fel.

- Sűrűn alkalmazták a gyomnövény-formájú gyújtóval (döntőpálcával) szerelt aknákat. Ezt a fajta aknát elsősorban a talajutak aknásítására telepítették.

- A hegyekben az aknákat az utak emelkedő szakaszaira telepítették. A felrobbanó akna így nemcsak megrongálja, hanem fel is fordítja az áthaladó járművet és annak kezelőszemélyzete a robbanás mellett a felborult járműtől is sérül. Arra a területre, ahova a felborult jármű zuhanhat, szintén aknákat telepítettek. Az első robbanást és a jármű felborulását túlélő katonák így egyenesen az aknamezőre léphetnek a jármű elhagyásakor.

- A dezertálás megakadályozására a aknamezőket telepítettek nemcsak a védelmi állások elé, hanem mögé is. Ezek szintén veszélyesek a megfigyelőkre és a békefenntartó, béketeremtő erőkre, amelyek az állásokból kivonuló egységek után oda bevonulnak.

- Meglepő aknákat hagytak hátra a harcmezőn és az elhagyott pihenőhelyeken, épületekben „felejtett” tárgyakhoz (egyéni felszerelési tárgy, zászlók, okmányok, stb.) kapcsolva. A "menekülők által elhagyott" fegyvereket szintén meglepőaknákhöz erősítették. Másik módszer az elhelyezési körletekben a falon hagyott képek aknához kapcsolása. Különösen gyakran telepítettek meglepőaknát vezetőik falon hagyott képére: az ellenfél katonái azt biztosan megpróbálták letépni a falról, felrobbantva saját magukat.

- Meglepő aknákat nem csak szabvány robbanótestekből és gyújtókészülékekből, hanem házi készítésű robbanóanyagból, tűzszerégi lőszerékből is készítettek. Ezek gyújtókészülékei rendkívül változatosak és egyediek.

- Alkalmazhatják a járművek szélvédőjének szintje fölött kifeszített huzalokat. A jobb minőségű, gyorsabb haladást biztosító utakon ezek lefejezhetik a kocsi tetején utazó katonákat.

3. A helyi lakosok és hatóságok sokat tudnak arról, hol vannak, vagy hol lehetnek aknák. Kérdezzék meg őket és lehetőleg kerüljék el a gyanús helyeket. Jegyezzék meg az aknamezők, lőszeres jelzésének az ábrákon bemutatott módját. A volt háborús felek ettől eltérő módon is megjelölhetik a veszélyes területeket: fákra, fa- vagy fémrudakra kifeszített 1-2 szál szögesdróttal; a terület határán elhelyezett, különböző színűre festett hordókkal; befesthetik vagy más módon megjelölik a terület határán a fákat, sziklákat, köveket.

- Vegyék figyelembe, hogy a lakosság a veszélyes helyeket ettől eltérő módon, sok esetben fákra, bokrokra tűzött színes rongydarabbal, egyéb rendelkezésre álló eszközzel jelöli meg.

4. A robbanó műszaki záruk létének közvetett jele az adott körzetben a kis intenzitású, azonos útvonalon történő, meghatározott pontokon áthaladó forgalom, vagy az erre utaló csapások és az egész terület elhanyagolt, elvadult jellege, robbanás okozta sérülések a növényzeten, állattetemek.

Aknamezőkkel általában a terepakadályok közötti járható szűkületeket, átjárókat, völgyeket, gázlókat, átkelőhelyeket zárnak le.

Egyedülálló aknákat, kisebb **aknacsoportokat** rombolt hidak környékére, útkereszteződésbe és nehezen megkerülhető útszakaszokra telepítenek.

A föld alá kézzel telepített aknamezőket a szabályos rendben elhelyezkedő kiégett fűfoltok, sávokban sérült, letaposott, elszíneződött növényzet, a talaj természetellenes kiemelkedései az aknák fölött, foltszerű ásás nyomok, elszórt talajmaradványok, esetenként a szabályos rendben kimosott, besüppedt talaj árulják el.

Ha az **aknamezőt géppel telepítették a föld alá,** a telepítő gépek nyoma, a kerék vagy lánctalpnyomok közötti barázda, sérült növénytakaró, folyamatos kiemelkedő bakhát árulja el az aknamezőt.

A **felszínre** telepített aknákat az akna méreteitől, formájától, színétől és a növénytakarótól függően kisebb-nagyobb távolságról szabad szemmel lehet észlelni. A telepítő járművek nyoma - ha van - itt is áruló jel.

Az aknákat a talajon elhelyezkedő **vagy a talajszint fölé emelkedő részeik** - botlódrót, döntőpálca, vagy ezekhez külsőleg hasonló - növénynek, letört ágak tűnő - működtető szerkezetek is elárulhatják. Ilyenek lehetnek távirányítású aknáknál az elektromos vezetékek, rádióantennák, optikai és akusztikus érzékelők, stb.

Fontos áruló jelek a telepítés közben szétszórt csomagolóanyagok, biztosítószerkezetek, elvesztett felszerelési tárgyak, a telepítéskor használt jelzőeszközök, megjelölt tájékozási pontok, valamint az **aknamező kerítése**, vagy annak fel nem szedett maradványai, az aknamezőn hagyott átjárók jelzései, illetve annak helyére utaló jelek.

Egyes új típusú - elektronikus gyújtószerkezettel ellátott - akna a beprogramozott idő letelte után felrobbannak. Ez biztos jele annak, hogy a megfigyel területen akna (aknamező) van.

Az aknatelepítés - akár kézzel, akár gépi eszközzel történik - mással nehezen összetéveszthető, jellegzetes tevékenység.

Kézi telepítésnél a telepítő alegység - legtöbbször szakasz erő - viszonylag szűk, zászlókkal, szalagokkal megjelölt területen és útvonalon egy adott helyről anyaggal, vissza anyag nélkül mozogva periodikusan ismétlődő tevékenységet folytat. Egy kis létszámú csoport a megjelölt területen kívül, pontról pontra mozogva vázlatot (az aknamező törzskönyvet) készít.

Egyedülálló akna földre, vagy föld alá történő telepítésekor a telepítő személy leguggol vagy letérdel, mintha palántát ültetne. Ha az aknát fára, épület oldalára telepíti, vagy azokat romboláshoz készíti elő, rendszerint állva vagy letérdelve dolgozik. A tevékenység legfeljebb 10 percet vesz igénybe. A helyszín elhagyásakor az első 2-3 lépést hátrálva, óvatosan teszi meg.

Gépi telepítésnél két-három vontató jármű utánfutóval, vagy anélkül 4-6 km sebességgel azonos irányba, egymástól 30-50 m távolságban halad. A járműveken és azok mögött 2-3 fő tevékenykedhet. Aknaszóró berendezések esetében a piropatronok robbanása és a járművekről 5-30 m távolságra kirepülő kisméretű tárgyak figyelhetők meg.

A tüzéségi eszközökkel (löveg, sorozatvető, harcászati rakéta) történő aknatelepítés a levegőben 150-300 m magasban megfigyelhető kiserejű robbanásról, ezt követően a talajra hulló vagy ejtőernyővel leereszkedő kisméretű tárgyakról ismerhető fel.

Repülőeszközök (helikopter, vadászbombázók) az aknamező telepítésekor egyesével vagy géppáronként kis vagy földközeli magasságban tevékenykednek.

Az aknatelepítést általában egy rárepüléssel hajtják végre, de nem kizárt újabb rárepülés, esetleg másik kötelékkel történő újabb aknatelepítés sem.

Az aknákat a repülőeszközökre felfüggesztett, vagy a gépben elhelyezett konténerből piropatron veti ki.

A telepítés felismerhető a piropatronok robbanásakor képződő lángról és füstől, majd az aláhulló nagymennyiségű, kisméretű tárgyról, melyek szabadon esve, vagy fékezőernyővel érnek le a talajra.

Az előkészített rombolások, egyesével vagy néhány darabot tartalmazó csoportban telepítet szabványos (gyári) és meglepő aknák **áruló jelei** lehetnek az elektromos vezetékek, a földből, falakból kiálló, vagy az építményekről lelógó huzalok, fémpálcák (antennák, a mechanikus vagy elektronikus gyújtók működtető- illetve érzékelő huzaljai), szétszórt, elveszített csomagolóanyagok, robbanóanyag, gyújtószer és elektromos vezetékdarabok, a fal vagy útburkolat kis területen, foltokban történt megbontására, helyreállítására utaló jelek, törmelék, friss földvisszatöltés, feltöltés a keréknyomban, útpályán, padkán, homokzsákok.

Az utakat bevágásban, földcsuszamlás várható helyén, szerpentineken, útkereszteződésben, támfalak mentén készíthetik elő romboláshoz.

Hidak romlásakor a tölteteket úgy helyezik el, hogy a legkisebb idő-, erő- és eszköz ráfordítással a legnagyobb romboló hatást éri el. A tölteteket fémszerkezeteknél a főtartók alsó és felső övén, vasbetonszerkezeteknél a főtartókon és a pályaszerkezeten, lánc és kábelhidaknál a horgonyzó kamrákban, valamint a pillérek és hídfők aknakamráiban helyezik el.

Alagutak rombolásánál a tölteteket az alagút ki- és bejáratánál helyezik el.

Víztározók, megáradt folyók gátjainak rombolásakor a tölteteket a gáttest víz felőli oldalán, a fenéken vagy a gáttest magasságának harmadában - felében, illetve a gáttest ellenőrző alagútjaiban, figyelő kutakban, túlfolyó aknában, ürítő csatornában helyezhetik el.

A **mozgó gátak** (mederzáró gátak és zsilipek) rongálásakor a tölteteket a mozgató-berendezések irányítópultján, a hidraulikus berendezések géptermeiben, a hidraulikus munkahengereken, az elektromos vagy kézi mozgató (emelő) berendezéseken helyezhetik el.

"B" Tevékenység és magatartás

1. Az aknásított vagy annak feltételezett területen folytatott tevékenység nagy veszélyt jelent az ott feladatot végzők számára. Bár ezt a veszélyt megszüntetni nem lehet, bizonyos egyszerű elővigyázatossági rendszabályok betartása ezt a veszélyt csökkentheti. Sok akna- illetve lőszerrobbanással kapcsolatos esemény teljes egészében vagy részben ezek be nem tartása miatt következik be

Ha aknát vagy fel nem robbant lőszert, illetve ahhoz hasonló vagy annak tűnő tárgyat talál, az alábbi egyszerű elővigyázatossági rendszabályokat tartsa be:

ÁLLJ!

NE ÉRJ GYANÚS TÁRGYHOZ!

**MENJ EL A TÁRGYTÓL AZON A NYOMON, AMELYIKEN
JÖTTÉL!**

**JELÖLD MEG A TERÜLETET, HOGY TE VAGY MÁSOK ÚJRA
MEG TUDJÁK TALÁLNI ILLETVE KI TUDJÁK KERÜLNI!**

**JELENTSD A TALÁLT TÁRGY HELYÉT ÉS JELLEGÉT
PARANCSNOKODNAK, VAGY A KATONAI EGYSÉG MŰSZAKI
FŐNÖKÉNEK!**

**NE LÉGY KÍVÁNCSI! NE MENJ A BEKERÍTETT, „AKNA”
(M I N E S) FELIRATÚ TÁBLÁKKAL JELÖLT TERÜLETRE!**

**NE AKARJ "TŰZSZERÉSZKEDNI"! BÍZD EZT KIKÉPZETT
SZAKEMBEREKRE!**

**NE AKARJ „EMKÉKTÁRGYAT” HAZAVINNI! KÖNNYEN
ELŐFORDULHAT, HOGY TÉGED VISZNEK- HIÁNYOSAN
VAGY HOLTAN!**

2. **Ne induljon útnak egyedül!** Mindig vigye magával munka- vagy útvonalterképét, melyen a veszélyes területeket feltüntette! Ne szégyellje magával vinni és használni a kiadott egyéni védőeszközöket (golyóálló mellény, védősisak)!

Tartson magánál aknafelderítésre alkalmas eszközt (szűrőbot, hosszú pengéjű kés, erős acéldrót) illetve rakja be a járőr kocsiba ezeket, vagy a kiadott felderítő és önmentő felszerelést, hogy szükség esetén segíteni tudjon önmagán vagy járőrtársán, járőrtársain.

3. **Az aknák és lőszer azonosítása.** Az aknák különböző alakúak és méretűek lehetnek, de a harckocsi aknák általában kör vagy négyzet alakúak, és körülbelül egy nagyobb torta méretűek. Az átmérőjük körülbelül 20-45 cm, magasságuk pedig 8-15 cm. A gyalogsági aknák kisebbek, méretük a cipőtisztító krém doboztól a nagyobb gyümölcskonzerv dobozáig terjedhet, de hasonlíthatnak kőre, vagy fadarabokra, repeszdarabra is. Néhányhoz közülük (a felső részéhez) egy vagy több vékony drót kapcsolódik. Ezek az úgynevezett botlódótok, amelybe ha belebotlanak, az akna fellobban. A lőszer általában cső formájúak, vagy az aknavető, illetve a tűzérési gránát formáját veszik fel. **NE MOZDÍTSA EL ŐKET!** Az aknák általában sötétzöld, szürke, barna vagy sárgásbarna színűek, hogy nehezen észrevehetőek legyenek. A műszaki felderítő, utász, és tűzszerező (EOD) szakemberek, alegységek megfelelő kiképzést kapnak az aknák fajtájának és típusának megállapítására, átjárónyitásra, az akna és lőszermentesítésre. Bizzák ezt rájuk!

4. **Ha fel nem robbant aknát vagy lőszert, bombát talál,** illetve olyan tárgyat lát, ami gyanúja szerint az említett tárgyak egyike lehet, **NE NYÚLJON HOZZÁ!** Ha mindenképpen azonosítani akarja, távcsővel figyelje meg!

Menjen el arról a helyről abban az irányban, amelyből jött! Jól láthatóan jelölje meg a helyet, hogy mások is el tudják kerülni azt, illetve a mentesítést végző személyek megtalálhassák. Figyelmeztesse a helyi lakosokat és társait. Amilyen gyorsan lehet, szolgálati úton jelentse rádión vagy szóban, és az e célra kiadott úrlapon (lásd a mellékelt, Sínai-félszigeten használt úrlapot).

Ha gyerekeket lát akna- vagy lőszergyánús tárggyal játszani, **NE VEGYE EL TŐLÜK!** Mondja nekik, hogy tegyék - **ne dobják!** - le, és csak ezután közelítse meg és szemlélje meg a tárgyat. Ne fogja és ne mozdítsa meg! Ha megteszi, veszélybe sodorhatja saját magát és másokat is!

5. **Előfordulhat, hogy** szolgálatteljesítés közben, vagy szabadidejében **aknásított területre jut.** A következőket feltétlenül tartsa be:

a. **ha járművel fut aknásított területre,** a jármű megállása után – ha erre módja van – rádión jelentse a történeteket és az esemény helyszínét. Anélkül, hogy a talajra lépne, másszon a jármű tetejére vagy szállítóterébe és hátul ereszkedjen le a keréknyomba. Ha szükséges törje ki a hátsó ablakot. A keréknyomban haladva hagyja el a veszélyes területet. Az egyes személyek között legalább 25 m biztonsági távolságot tartsanak!

b. **ha egyedül téved aknásított területre,** ne essen pánikba! **Álljon meg! Semmilyen felszerelési tárgyat ne tegyen le a földre!** Körbetekintve tájékozódjon és határozza meg a biztonságos területet. Ha lábnyomai a talajon látszanak, azokba lépve térjen vissza oda, ahonnan jött! Amennyiben ez nem lehetséges, a biztonságos területre vezető legrövidebb irányba haladva, 0,5- 0,6 m. széles sávban aprólékosan vizsgálja át a talajt és a növényzetet és így hagyja el a veszélyes övezetet. Ha van önnél valamilyen szűrőbotként használható tárgy, ezzel vizsgálja át a talajt a menekülési sávban.

c. **ha egyszerre többen, egy csoportban** tévednek aknásított területre és valamelyikük aknarobbanás következtében megsérül, álljanak meg és maradjanak helyben! Felszerelésüket

ne rakják le. A csoport parancsnoka jelöljön ki egy - lehetőleg elsősegélynyújtásban jártas - személyt, aki a sérülthöz vezető nyomvonalon, valamint a sérült körül 1 m széles sávban és a sérült alatt ellenőrzi a terepet. Az elsősegélynyújtást csak az ellenőrzés és az idegen tárgyak kitűzése után kezdje meg!

A csoport parancsnoka határozza meg a biztonságos terület irányát és jelöljön ki egy főt, aki ellenőrizzé és jelölje meg 1 m széles sávban a kivezető ösvényt. A többiek a kivezető ösvényig önállóan jussanak el, ezt követően az ösvényen egyesével távozzanak a veszélyes területről. A sérülthöz az elsősegélynyújtón kívül további egy fő mehet. Az egyes személyek közötti biztonsági távolság legkevesebb 25 m.

d. **ha Önt, az ellenőrző pontot**, járműüket vagy gyalogos csoportjukat **idegen személy** aknának vagy más, robbanóeszköznek tűnő tárggyal a kezében **megközelíti** és jelzi, hogy azt meg akarja mutatni, legalább 25 m távolságra állítsák meg. Lehetőleg húzódjanak fedezékbe! Az illetővel helyeztessék a tárgyat a földre és küldjék el. Azonosítsák a tárgyat és jelöljék meg a helyét, majd jelentsék az eseményt

6. Figyelmeztetés gépjárművezetők részére

a. Kérdezze meg a helyi lakosokat és a katonákat, hogy szerintük vannak-e az úton aknák. Ha nem biztosak benne, vezessen figyelmesen még akkor is, ha olyan úton megy, amelyet már egy ideje használnak. Ha tájékoztatták Önt arról, hogy felszedték az aknákat az útról, akkor is nagy figyelemmel vezessen.

b. Amennyiben gyanús úton kell vezetnie, tartsa be a következő néhány egyszerű szabályt:

Ruházat: Függetlenül attól, hogy Ön a vezető vagy utas, lehetőség szerint viseljen hosszú nadrágot, hosszú-ujjú inget (ha lehetséges, lángmentesített, pamutvászonból, és nem mesterséges anyagokból, mint a nylon vagy terylén), cipőt és zoknit.

Vezetési szokások! Mindig kapcsolja be a biztonsági övet és tegyék ezt az utasai, az elöl és hátul utazók is. Vezessen nyitott ablakkal. Vezessen figyelmesen és tartsa nyitva a szemét, hogy észrevegye a nyilvánvaló bemélyedéseket és idegen tárgyakat az út felületén.

Próbáljon lehetőség szerint a legmélyebb keréknyomban haladni; ha másnak ez sikerült, valószínűleg Önnek is fog. Téves az a nézet, hogy aha elég gyorsan vezet, el tudja kerülni a robbanást. Ez nem igaz, csupán nagy sebességgel fogja elhagyni az utat, ami tetézheti a problémákat.

Helyi védelem: Bizonyos robbanás elleni védelem biztosítható azáltal, hogy robbanás elnyelő tárgyakat helyezünk a padlóra. Védelmet adhat az, ha homokkal vagy földdel töltött műanyag zsákokat helyezünk a teljes padlóra, egészen a sárvédő belső felületéig, ahol ez a pedálokat még nem zavarja. Ahol lehetséges, az utasok a gépjármű hátsó ülésein üljenek. Bizonyosodjanak meg arról, hogy a műanyagzsákok elég vastagok ahhoz, hogy kibírják az éles cipősarokkal való taposást, különben a gépjármű belseje egy homokbányához lesz hasonló.

7. Ha egy nyilvánvalóan elaknásított területen kell dolgoznia, válasszon olyan nehéz gépjárművet, amelyet csak tud. Szerelje le a sárvédőket és a motorháztetőt, amennyiben az nem szükséges a levegőnek a motoron keresztül történő áramlásához. Ez elősegíti a robbanási lökéshullám eloszlását. Szerelje le (ki) a szélvédőt és engedje le az oldalablakokat, ha az időjárás ezt lehetővé teszi.

8. Aknarobbanással kapcsolatos balesetek. Amennyiben ön egy robbanással kapcsolatos baleset részese vagy szemtanúja, **NE FUSSON A SÉRÜLTHÖZ**, mert lehet még máshol is akna a területen. Próbálja megközelíteni a sérültet abból az irányból, amelyből az jött, ha lehetséges az ő lábnyomaiba lépve, ha látszanak azok. Vigye a sérültet egy veszélytelen helyre, mielőtt elsősegélyt nyújtana, vagy segítségért folyamodna. Ha az Ön gépjárműve aknabalesetbe keveredett, próbáljon nem letérni az út felületéről. **NE MENJEN** - sem gyalog sem a gépjárművel - **AZ ÚT SZÉLEI FELÉ, ÉS NE TÉRJEN LE AZ ÚTRÓL**, mert ott gyalogsági aknák lehetnek, amelyeket a harckocsiakkal együtt telepítettek. Mindig, amilyen gyorsan lehet, jelentse az aknarobbanással kapcsolatos baleseteket a parancsnokának vagy a katonai erők műszaki főnökének.

9. A szűrőbotot fektesse tenyerébe úgy, hogy ujjai szűrőbot hegye felé nézzenek és bütüs vége a tenyerébe simuljon. Térdeljen le. Fordítsa kezét tenyérrel lefelé és **45 fokos szögben előretartva az eszközt, szűrje a talajba kb.10 cm mélyen.** A szűrásokat balról jobbra

haladva **5-10 cm- ként** végezze 0,6- 1,0 m szélességben. A következő sorban a szűrésokat jobbról balra haladva végezze. Az egyes sorok közötti távolság ugyancsak 5- 10 cm. Ne legyen türelmetlen! Az élete és testi épsége a tét!

10. **A műszaki felderítő (EOR), a tűzserész, akna és lőszermentesítő (EOD)** szakemberek, alegységek részére életmentő lehet, ha ismerik a területen telepített szabványos meglepő aknák fajtáit, működésüket, alkalmazásuk módjait, módszereit, valamint hatástalanításuk, megsemmisítésük fogásait. Az ehhez szükséges segédanyagokat megkapták, továbbképzésüket ezek felhasználásával célszerű megszervezni.

A megfigyelői és más feladatokat ellátók részére is - felkészítésük folyamán - biztosítjuk az alkalmazás helyszínén nagy valószínűséggel telepített aknákat ismertető szakirodalmat.